

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

BDP

Sayı: 2152
Tarih: 25.11.2010

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

17134

Aşağıdaki sorularımın Başbakan Sayın Recep Tayyip ERDOĞAN tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini saygılarımla arz ederim. 25.11.2010

Ufuk URAS

İstanbul Milletvekili

1999 yılında başlayan 2. Rus-Çeçen Savaşı'ndan kaçarak dünyaya dağılan Çeçenler'in bir kısmı Türkiye'ye sığınmıştır. Gelenlerin bir kısmı İstanbul'da Fenerbahçe, Ümraniye ve Beykoz kampları ile Yalova kampında yaşamakta iken, bir kısmı da kiralari yardımlarla karşılanan evlerde barınmaktadır. Sayıları yaklaşık 2000 civarında olduğu tahmin edilen Çeçenler'in 500 kadarı kamplarda bulunmaktadır. Çeçen sığınmacıların yüzde 80'i çocuk, kadın ve yaşlılardan oluşmaktadır.

Türkiye, devletlerin zulümden kaçıp kendilerine sığınan "mülteci" durumunda kişilere yönelik koruma yükümlülüklerini belirleyen 'Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair 1951 Cenevre Sözleşmesi'ne ilk taraf olan ülkelerden biridir; ancak Sözleşme'ye yükümlülüklerini "Avrupa'da meydana gelen olaylar"dan dolayı mülteci durumuna düşen kişilerle sınırlayan bir coğrafi kısıtlamayla imza atmıştır. Türkiye'nin mevcut politika ve uygulamasına göre, Avrupa Konseyi üyesi ülke vatandaşları bu kapsamda değerlendirilmekte olup, Rusya Federasyonu vatandaşı Çeçen sığınmacılara Türkiye'de 1951 Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde koruma sağlanması gerektiği açıktır. Oysa bu grup Türkiye'de sığınma prosedürüne alınmamakta, kendilerine 1951 Sözleşmesi kapsamında "mülteci" statüsü verilmemekte ve Sözleşme kapsamında sağlanması gereken haklardan yararlanılmamaktadır.

Türkiye'deki Çeçen sığınmacıların bir kısmına "misafir" statüsüyle 6 aydan 6 aya uzatılması gereken ikamet tezkereleri verilirken, bir kısmının da gerek prosedürü bilmedikleri gerekse hak aramada gösterdikleri çekingenlik ve korku gibi sebeplerle ikamet tezkeresi bulunmamaktadır. İkamet tezkeresi olanların tezkere süresini uzatmak için yaptıkları başvurular, başvuru sahiplerinden kaynaklanmayan nedenlerle, zamanında sonuçlandırılmamakta ve bu durum çeşitli mağduriyetlere yol açmaktadır. Kaldı ki, bilindiği üzere "ikamet tezkeresi," yalnızca, yabancı ülke vatandaşlarının Türkiye'de yasal olarak ikametine izin veren bir belge olup, sağlık, iş piyasasına erişim, sosyal yardımlar gibi alanlarda herhangi bir hak sağlamamakta, ayrıca kişinin ülkeden sınır dışı edilmesinin önünde herhangi bir güvence teşkil etmemektedir.

Ayrıca, yabancıların ikamet tezkeresi alabilmek için İkamet Harcı ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Uygulamada Çeçen sığınmacıların bir kısmı bu yükümlülüğten muaf tutulmakla birlikte, bazılarının bu harcı ödemek durumunda kaldıkları anlaşılmaktadır. İkamet

harcı yükümlülüğü, çalışma ve gelir elde etme imkanları son derece sınırlı olan bu insanlar için ayrı bir külfet teşkil etmektedir.

Diğer yandan, 5543 Sayılı İskan Kanunu da, bu grubun sığınmacı olarak değil, ama "Türk soyundan gelen" göçmen statüsüyle Türkiye'de yerleşmelerine imkan veren ikinci bir mevzuat çerçevesi sağlamaktadır. Uygulamada, sözü edilen "Türk soyu" ibaresinin geniş ve esnek olarak yorumlandığı ve bu yasanın çok sayıda grubun Türkiye'de yerleşmesine ve bilahare vatandaşlık almasına imkan sağlayan bir çerçeve olarak iş gördüğü bilinmektedir. Oysa Çeçen sığınmacılara bu kapının da kapalı tutulduğu anlaşılmaktadır.

Türkiye'de "mültecilik" ve diğer ilgili statülerin kendilerine sağlayacağı haklara ve bu haklara nasıl sahip olabileceklerine dair sağlıklı bilgi sahibi olmayan Çeçen sığınmacılar, idari makamları küstürmemek ve durumlarının daha da kötü hale getirilmemesi endişesiyle Türkiye'deki durumlarının netleştirilmesine yönelik herhangi bir yasal girişimde bulunmaktan geri durmaktadırlar. Statülerindeki belirsizlik bu nedenlerle 10 yıldır devam etmektedir.

Çeçen sığınmacılar, statüleriyle ilgili devam eden bu sorunlar yüzünden çalışma, sağlık, eğitim, barınma ve güvenlik gibi temel ihtiyaç alanlarında sorunlarla karşı karşıyadır.

SORULAR

1) STATÜ: Türkiye'de bulunan Çeçen sığınmacıların Türkiye'nin 1951 Cenevre Sözleşmesi çerçevesinde ele alınmamasının ve sığınma prosedürünün dışında tutulmalarının sebebi nedir? Bu kişilere 5543 Sayılı İskan Kanunu çerçevesinde Türkiye'de yerleşme hakkı tanınması mümkün müdür? Bu grubun şu anda Türkiye'de yasal bir statüleri var mıdır? Eğer var ise söz konusu statünün sağladığı haklar nelerdir? Eğer yok ise nedeni nedir ve yasal bir statü kazandırılması olanağı var mıdır? Hükümet bu grubun Türkiye'deki statüsüyle ilgili belirsizliğin ortadan kaldırılması için ne gibi girişimlerde bulunmaktadır? Bu konuda hükümetiniz tarafından hazırlanan bir çalışma var mıdır?

2) ÇALIŞMA HAKKI: Yasal çalışma izni almak konusunda ağır engellerle karşılaşan Çeçen sığınmacıların iş piyasasına erişimi kolaylaştıracak bir çözüm için devam eden bir çalışma var mıdır? Sorunun çözümü için nasıl bir yöntem uygulanması öngörülmektedir?

3) SAĞLIK: Çeçen sığınmacıların sağlık hizmetlerinden yararlanma hakları var mıdır? Var ise bu kapsamı nedir, nasıl kullanılabilir? Yok ise bu sorun nasıl çözülecektir?

4) SOSYAL YARDIMLAR: Gelir getirici işlerde çalışamayan Çeçen sığınmacılara devlet tarafından herhangi bir sosyal yardım yapılmakta mıdır? Yapılmakta ise kapsamı nedir? Yapılmamakta ise nedeni nedir? Yapılması düşünülmekte midir?

5) EĞİTİM: Çeçen çocuklar temel eğitim hakkına sahip midir? Sahiplerse bu hak nasıl kullanılacaktır? Eğitim hakkının sağlanması ve sağlıklı bir şekilde kullanılması için mevcut engeller nasıl giderilecektir? Bu hususa ilişkin hükümetinizin bir çalışması var mıdır, yoksa olacak mıdır?

6) **BARINMA:** Daha korunaklı ve insani koşullara uygun konutlar sağlanması için hükümetinizin yapmayı düşündükleri nelerdir? Bu kapsamda Çeçenler'in ikamet edecekleri yeri seçme ve özgürce seyahat etme hakkı bulunmakta mıdır?

7) **ADAPTASYON:** Yaklaşık 10 yıldır ülkemizde bulunan Çeçenler'in, yakın zamanda ülkelerine dönemeyecekleri dikkate alındığında, ülkeye adaptasyonları için hükümetinizin bir çalışması var mıdır? Yok ise bu konuda neler yapılması düşünülmektedir?

8) **RUSYA İLE İLİŞKİLER:** Çeçen sığınmacılar ile ilgili olarak Rusya ile hükümetiniz arasında resmi/gayri resmi görüşmeler yapılmış mıdır? Bu kişilerin Türkiye'de sığınma prosedürüne girmelerinin engellenmesi politikasında Rusya ile ikili ilişkilerle ilgili hassasiyet bir faktör müdür?